

IMPLICAREA ZIARULUI *UNIREA DE LA BLAJ* ÎN PREGĂTIREA ACTULUI UNIRII DE LA 1918

SORIN VALER RUSSU

Universitatea „Babeș-Bolyai” Cluj-Napoca

Actul Unirii de la 1918 este, în mod cert, tratat de istorici ca un eveniment politic central al istoriei națiunii române și al României ca stat de sine stătător. Bisericile, atât cea Română Unită cu Roma, cât și cea Ortodoxă Română, au dat acestui eveniment și o conotație bisericească, afirmând și asumând fiecare dintre ele, propria contribuție la Unirea din 1918. Prin aportul direct și activ al unor ierarhi ai celor două Biserici românești din Transilvania, Unirea de la 1918 este certificată ca un prim pas al *unității religioase prin diversitate* a națiunii române întregite.

Din păcate, deși dezideratul unirii politice era comun, cele două Biserici au urmărit în mod consecvent propriile interese: prima, Biserica Ortodoxă, nu a renunțat la ideea unității poporului român în sânul unei singure Biserici românești, evident ortodoxă, a doua, Biserica Unită, nu a încetat să-și afirme rolul incontestabil în păstrarea și afirmarea identității românilor transilvăneni prin *puntea spirituală* creată cu leagănul latinității poporului nostru, Roma.

Chiar dacă parcursul celor două instituții bisericești românești din Transilvania a fost deseori marcat de animozități de ordin teologic, ideea unei națiuni române unite, cuprinsă în hotarele unui singur stat românesc, a dominat ca linie principală a luptei naționale. Ulterior Unirii de la 1918, fiecare Biserică românească și-a reluat acțiunile, vizând propriile interese politice, istorice, culturale și materiale.

Consider că anii premergători Unirii de la 1918 au reprezentat un *model standard* al luptei naționale, repetabil și în alte zone geo-politice confruntate cu situații similare. Factorii decizionali, politici și religioși, de orientări diferite, uneori radicale, se unesc într-un efort comun pentru atingerea unui obiectiv major, mai presus de orice interese partinice. Îndeplinirea obiectivului propus, reprezintă *vârful de sarcină* al unui asemenea model, fiind urmat imediat de re poziționarea actorilor politici și religioși, în forma inițială demersului.

Unirea de la 1918 nu a fost un act spontan, dar nici previzibil, acțiunea în sine fiind influențată de factorii conjuncturali ai momentului. Putem afirma chiar că Biserica Greco-Catolică și cea Ortodoxă Română nu au militat inițial pentru unire; s-au poziționat constant ca principali apărători ai drepturilor tuturor românilor transilvăneni, indiferent de apartenența lor politică și religioasă, au păstrat și au afirmat constant valorile identitare românești, au văzut în emanciparea poporului român transilvănean o necesitate obiectivă și obligatorie,

însă despre idealul unirii s-a discutat pentru prima dată abia în luna noiembrie a anului 1918.

Înființarea Consiliului Național Român din Blaj a reprezentat un prim pas, concret, pentru identificarea și realizarea tuturor acțiunilor necesare unirii. Susținerea acestor acțiuni și pe plan propagandistic a impus Consiliului¹ elaborarea unei strategii privind informarea în timp real a populației românești prin intermediul celui mai facil mijloc, presa.

Trebuie amintit că la Blaj exista deja din anul 1891 ziarul *Unirea* - foaie bisericească-politică, în fapt organul de presă al Mitropoliei Greco-Catolice, puternic susținător al ideii de unificare, ancorat profund în realitățile politice, religioase și sociale ale vremii.

Aici mă văd obligat să fac o paranteză pentru a evita confuzia. Ziarul bisericesc *Unirea* este fondat de 5 preoți greco-catolici, toți profesori la Institutul Teologic: Vasile Hossu, Victor Smighelschi, Alexandru Grama, Augustin Bunea și Izidor Marcu și este editat la Tipografia Seminarului din Blaj. Ziarul apare neîntrerupt până la data 24 martie 1945, ultimul număr. Regimul comunist a preluat titlul ziarului și l-a reeditat la Alba Iulia ca organ local de presă, însă a menținut până azi pe prima pagină, anul apariției 1891, erijându-se, în mod abuziv, în continuatorul ziarului *Unirea* de la Blaj. Pentru clarificare, ziarul *Unirea* de la Alba Iulia editat de comuniști din anul 1968, nu are absolut nimic în comun cu ziarul *Unirea* editat în anul 1891 la Blaj, iar legat de nume, primul își asumă originea numelui în *Unirea* de la 1918, în timp ce *Unirea* de la Blaj este numit astfel în semn de omagiu adus unirii bisericești de la 1700. Am închis paranteza.

Comisia de presă a Consiliului l-a autorizat, în data de 7 noiembrie 1918, pe președintele acesteia, Alexandru Ciura, să definitiveze *chestia presei*². Decizia finală a fost preluarea ziarului *Unirea* - foaie bisericească-politică - și adaptarea acestuia conform nevoilor Consiliului. În acest sens, ziarul își pierdea titulatura de foaie bisericească-politică și devenea organ național, păstrând însă același nume³, *Unirea*.

Din data de 9 noiembrie 1918, Consiliul încredințează unui grup de lucru format din d-l dr. Macavei, Al. Ciura, Oct. Prie, A. Lupeanu, dr. Coltor, P. Suci, dr. Pâclișanu, O. Hulea și N. Negruțiu să redacteze o foaie ocazională de propagandă⁴. Primul număr al ziarului, numit *Unirea, număr de propagandă I*,

¹ Consiliul Național Român din Blaj.

² Comisia de presă analiza două variante posibile: fie se edita un ziar propriu, nou, ce presupunea timp și costuri suplimentare, fie preluau un ziar funcțional și-l adaptau propriilor nevoi.

³ Fondatorii ziarului au ales numele *Unirea*, ca reper al unirii bisericești cu Roma, de la 1700. Consiliul a decis păstrarea numelui având ca reper unirea ce se preconiza în 1918.

⁴ Lascu, Știrban 1978, p. 75-76.

apare în data de 12 noiembrie 1918, având pe ultima pagină mențiunea: proprietar și editor Consiliul Național Român din Blaj, redactor - Ovidiu Hulea, iar administrator - Nicolae Negruțiu. Din data de 15 decembrie 1918, odată cu apariția numerelor de propagandă 27-28, este numit în funcția de director al ziarului Alexandru Ciura. Putem asocia întârzierea acestei numiri cu disensiunile din cadrul comisiei de presă, existente încă de la formarea ei, între Ciura și ceilalți membri, motivul fiind funcția de redactor al noului ziar.

Transformarea ziarului din foaie bisericească-politică în ziar de propagandă a fost o decizie politică acceptată și asumată de Biserică. Redacția ziarului a fost păstrată integral, personalul fiind format în majoritate de clerici sau intelectuali apropiați Bisericii Unite. Chiar dacă numărul corespondenților *Unirii* a crescut semnificativ în această perioadă, fiind o necesitate dictată de amploarea mișcării naționale, linia nou definită a ziarului, de propagandă, a fost menținută în parametri stabiliți de Consiliul Național Român din Blaj, for dominat în proporție covârșitoare de greco-catolici.

Politica editorială a noului ziar de propagandă nu era mult diferită de atitudinea naționalistă a Bisericii Unite, manifestată de-a lungul timpului. Remarcăm doar o concentrare masivă a spațiului editorial al ziarului asupra cursului istoric al evenimentelor imediate.

„Din păcate nu avem un suport documentar pentru a ști modalitatea prin care Consiliul Național Român din Blaj a devenit proprietarul ziarului. Intrând în aria ipotezelor, putem emite doar trei ipoteze: prima, ziarul a fost cumpărat de noul organism creat la Blaj, a doua, ziarul a fost preluat fără plată de Consiliu, iar cea de a treia și cea mai plauzibilă, ziarul a fost pus la dispoziția Consiliului. Noul colectiv, format din intelectuali de certă valoare conduși de Ovidiu Hulea, va imprima ziarului un ritm alert de apariție și difuzare, ritm dictat de precipitarea evenimentelor istorice, formatul ziarului fiind unul strict propagandistic. Dominat de comunicate, apeluri și ordine, ziarul va conține totuși și elemente literare, regăsind în paginile sale poezii, majoritatea cu iz patriotic”⁵.

Privit ca sursă istorică, ziarul *Unirea*, în forma sa de propagandă, oferă informații prețioase cu privire la acțiunile premergătoare Unirii, întregind, alături de celelalte documente, tabloul de ansamblu al acestui act. Cercetarea celor 39⁶ numere de propagandă ale ziarului *Unirea* mi-a dat posibilitatea identificării unor articole-document ce confirmă afirmația anterioară.

⁵ Russu 2014, p.75-76.

⁶ Ultimul număr de propagandă al ziarului *Unirea*, nr. 39, este datat în 31 decembrie 1918.

Articolul *America și România mare*⁷ transmite, printr-o notă oficială, poziția guvernului Statelor Unite ale Americii și a președintelui Wilson cu privire la actul Unirii:

„Simpatizând cu gândul și dorințele de unitate națională a Românilor ce conlocuiesc cu noi, guvernul Statelor Unite nu va întârzia ca la timp potrivit să-și afirme influința în direcția cea ca poporul român să ajungă la drepturile sale politice și teritoriale îndreptățite și ca acelea să fie asigurate împotriva oricăror atacuri externe”.

În același număr întâlnim și apelul⁸ președintelui Consiliului Național Român din Blaj adresat cărturarilor de la sate, de a se înființa, în fiecare comună și sat, Consilii naționale comunale și sătești, precum și formațiuni ale Gărzii naționale române. Articolul-apel conține instrucțiuni precise cu privire la semnul distinctiv al membrilor consiliului și al gărzii naționale - tricolorul purtat la pălărie sau butonieră, precum și formula jurământului obligatoriu al acestora.

Un nou articol-apel, intitulat *Către națiunea Română*⁹, este publicat pe prima pagina a numărului 2 de propagandă. Semnat de Ștefan Cicio Pop, ministru¹⁰ desemnat pentru Ardeal, articolul tratează două aspecte organizatorice vitale: primul, se referă la decizia Consiliului Național Român de a anula jurământul soldaților români din armata imperială față de Coronă, al doilea, o decizie în cinci puncte a Consiliului Național Român cu privire la obligativitatea respectării noii ordini.

Interesant la acest articol este trecerea de la *tonul* patriotic, caracteristic entuziasmului datorat evenimentelor în derulare, la impunere, specific autorității dictatoriale. Astfel, articolul consemnează:

„Fiecare soldat român deslegat de jurământul dat împăratului, are liberă voie să intre în Sfatul militar național român (garda națională română), [...]”, ca în final să avem „Fiecare ofițer și soldat român, care nu s'a anunțat și nu are împărțire, are datorința să se prezinte fără amânare la biroul Consiliului Național Român, Arad, strada Fabian Gabor nr. 7”.

⁷ Robert Lansing - secretar de stat al S.U.A., *Notă adresată reprezentantului guvernului român la Washington*, la 5 noiembrie 1918; vezi *Unirea*, XXVIII, nr. de propagandă 1, 12 nov. 1918, p. 2.

⁸ *Apelul Consiliului Național Român din Blaj către cărturarii dela sate*, în *Unirea*, XXVIII, nr. de propagandă 1, 12 nov. 1918, p. 2-3.

⁹ Ștefan Cicio Pop, *Către națiunea Română*, în *Unirea*, XXVIII, nr. de propagandă 2, 14 nov. 1918, p. 1-2.

¹⁰ La rubrica *Mai nou* a ziarului *Unirea*, număr de propagandă 1, articolul *Miniștrii ardeleni*, prezintă un comunicat telefonic de la Iași, cu privire la decizia noului guvern român de a desemna pe Alexandru Vaida și Ștefan Cicio Pop drept miniștri pentru Ardeal. Decizia viza și desemnarea lui Iuliu Maniu ca ministru de război și externe, misiunea sa principală fiind organizarea militară a românilor din Ungaria și Transilvania.

Așadar, de la liberă voie la *datorință* fără amânare.

Din articolul *Comunicatele Consiliului Național Român din Blaj*¹¹ aflăm înființarea, la data de 13 noiembrie 1918, a unui nou organism, Sfatul militar din Blaj, format din 11 ofițeri și 10 ostași, având și un comitet executiv. Primul comunicat oficial al acestui nou organism, datat la 14 noiembrie 1918, se referă la plata membrilor gărzii naționale.

*Jurământul Blăjenilor*¹², articol de fond al numărului de propagandă 6, prezintă desfășurarea jurământului solemn depus în Catedrala Mitropolitană din Blaj de către membrii Consiliului Național Român din Blaj și ai Gărzii Naționale din Blaj. Solemnitatea evenimentului a fost comparată cu cea din 1848: *a fost o clipă mai solemnă probabil ca aceea din 1848*. Articolul conține și textul jurământului, ziarul *Unirea* fiind unicul păstrător al acestui text:

„Eu jor atotputernicului Dumnezeu, cumcă întru toate voi fi cu credință și supunere către Consiliul național român din Ungaria și Transilvania, care este supremul for al națiunei române din Ungaria și Transilvania. Conștiu de datorințele ce ne impun vremurile istorice de azi, jor ca în toate manifestările vieței mele voi fi fiu credincios națiunei unitare române și nu voi ridica mâna asupra fraților mei, locuiască pe orice fel de teritoriu politic”.

O informație surprinzătoare este cuprinsă în articolul *Aviz*¹³ semnat de ministrul maghiar de război. El aviza toți ofițerii, subofițerii și soldații români din Ardeal și Ungaria, de obligativitatea depunerii jurământului față de Consiliul Național Român. Totodată, stabilea și modalitatea de plată a soldei: „Leafa, solda li-se va plăti întocmai cum li-se plătește celor care au jurat Consiliului Național Maghiar”. Același ministru Bartha semna ordinul 29472 privind atitudinea armatei maghiare împotriva *invaziei române*. Articolul *Dacă vine România...*¹⁴ conține textul acestui ordin. Spicuim: „contra bandelor înarmate este de a se opune forța armată”, „contra trupelor regulate nu este a se desvolta opoziția”, „banii erariali sunt a se transporta spre [...] linia demarcațională, care este Bistrița-Mureș”.

Unul dintre cele mai importante articole, *Către popoarele lumii*¹⁵, un adevărat manifest, publică hotărârea Marelui Sfat al Națiunii Române, de a se uni toți românii într-un stat unitar, România, indiferent de decizia marilor puteri.

¹¹ Sfatul Militar Român din Blaj, *Comunicatele Consiliului Național Român din Blaj*, în *Unirea*, XXVIII, număr de propagandă 4, 16 nov. 1918, p. 1.

¹² *Jurământul Blăjenilor*, în *Unirea*, XXVIII, nr. de propagandă 6, 19 nov. 1918, p. 1. Articolul nu este semnat, dar este atribuit redactorului Hulea.

¹³ Bartha m. p., *Aviz*, în *Unirea*, XXVIII, nr. de propagandă 7, 20 nov. 1918, p. 1.

¹⁴ *Dacă vine România*, în *Unirea*, XXVIII, nr. de propagandă 8, 22 nov. 1918, p. 2.

¹⁵ Ștefan Cicio Pop, G. Crișan, *Către popoarele lumii*, în *Unirea*, XXVIII, nr. de propagandă 9, 23 nov. 1918, p. 1.

Un mesaj similar este transmis și prin articolul *Unitatea națională*¹⁶ semnat de Octavian Prie. Același număr¹⁷ al ziarului *Unirea* publică ordinul Maiestății Sale Ferdinand I, prin care armata română trecea Carpații sub comanda generalului Prezan.

*Veniți la Alba-Iulia!*¹⁸, articol-apel al Consiliului Național Român, se constituie într-o chemare entuziastă la Marea Adunare Națională ce urma să se desfășoare la Alba Iulia. Apelul prin intermediul ziarului *Unirea* avea ca principal scop participarea masivă a românilor transilvăneni la această adunare, ca *justificare* a dorinței de unitate națională.

Numărul¹⁹ *Unirii* dedicat zilei de 1 Decembrie 1918 prezintă articolul-program²⁰ al desfășurării Marii Adunări Naționale de la Alba Iulia. Sunt precizate detalii interesante ale programului:

- ora 7, serviciul divin, celebrat de arhierii în bisericile protopopești;
- ora 10, deschiderea Adunării în sala casinei militare din cetate;
- citirea rezoluțiunii, votată și propusă prin conferința prealabilă a Marelui Sfat Național;
- defilarea delegațiilor fiecărei comune, cu steaguri și tabla cu numele localității din care proveneau;
- traseul defilării: piața orașului - poarta Carol în Cetate – poarta Mihai Viteazul - locul de exerciții militare fiind și spațiul desfășurării Adunării;
- s-au construit cinci tribune, patru pentru popor și una centrală pentru prezidiu, de unde s-a citit rezoluția Constituantei;
- nu s-au organizat banchete sau mese comune, participanții fiind avertizați să-și asigure hrana necesară pe durata deplasării;
- proprietarii de restaurante și magazine alimentare au fost *sfătuiți* să se aprovizioneze corespunzător;
- unele persoane private, numite în articol *găzduitori privați*, urmau să ofere alimente și cazare, contra-cost sau gratuit.

¹⁶ Octavian Prie, *Unitatea națională*, în *Unirea*, XXVIII, nr. de propagandă 10, 24 nov. 1918, p. 1.

¹⁷ *Unirea*, XXVIII, nr. de propagandă 10, 24 nov. 1918.

¹⁸ Consiliul Național Român, *Veniți la Alba-Iulia!*, în *Unirea*, XXVIII, nr. de propagandă 13, 28 nov. 1918, p. 1.

¹⁹ În data de 1 decembrie 1918, ziarul *Unirea* a fost editat ca două numere de propagandă, 15-16, deși avea formatul standard pentru un număr. Putem presupune că, fie redacția ziarului nu a funcționat în zilele de 1-2 decembrie, angajații participând la Adunarea Națională, fie a fost un moment de respiro, necesar pentru editarea materialelor de la această adunare.

²⁰ Comitetul aranjator, „*Programul Adunării Naționale constituante a națiunii române din Ungaria și Transilvania*”, în *Unirea*, XXVIII, nr. de propagandă 15-16 din 1 decembrie 1918, p. 1.

Legat de formatul ziarului, ne-am fi așteptat să vedem editat un număr festiv cu un eventual chenar dantelat roșu pe prima pagină, caracteristic numerelor festive ale *Unirii*, în schimb, remarcăm și prezența unor articole *pestrițe* de genul: „Caut femeie văduvă în vârstă de 45-50 de ani, pentru serviciu în casă. Poate fi și din familie de țăran și poate avea și un copil mai mărișor”²¹ sau anunțuri mortuare.

Conform așteptărilor, următoarele numere de propagandă, conțin articole fie de natură omagială, fie organizatorice: *România Mare*²², *Unire necondiționată*²³, *Cât e de mare România mare?*²⁴.

Cea mai fidelă relatare și probabil cea mai completă a zilei de 1 Decembrie 1918 de la Alba Iulia, o regăsim în articolul *Adunarea de la Alba-Iulia. Raportul nostru special*²⁵, în fapt o analiză pertinentă a evoluției actului Unirii în sine. Scurte subtitluri prefigurează tema tratată și reușesc dezvoltarea unei imagini de ansamblu a evenimentului creând impresia propriei participări la acesta: *Sentimentul național e singur stăpânitor, Înainte de adunare, Sosirea comitetului central, Episcopii uniți, Trenul Blăjenilor, Sibienii, Clujenii, Satele, Legiunile, Pe câmpul lui Horea, Sala casinei, Singurul decor, Sosirea membrilor, Presa, Deschiderea adunării, 1228 de delegați, Constituirea Adunării Naționale, Deschiderea Adunării Naționale, Proiectul de rezoluțiune, Mărita Adunare Națională*. Simpla lectură a acestor subtitluri, oferă cititorului informația suficientă și necesară pentru vizualizarea mentală a evenimentelor, tehnică rar întâlnită în presa timpului, fiind o caracteristică a presei moderne. Se pare că Ioan Coltor, trimisul special al *Unirii* la Alba Iulia, era deja familiarizat cu aceasta, reușind *creionarea* unui excelent *tablou de presă*. Cu totul surprinzător, raportul nu relatează momentul citirii proclamației de Unire de către episcopul Iuliu Hossu.

Legat de acest raport, trebuie să amintesc și presupusa existență a unui raport similar, detaliat și exact al evenimentelor din perioada pre și post unire. Este o lucrare a istoricului Zenovie Pâclișanu în colaborare cu Alexandru Borza și avocatul Ionel Pop, ultimul pentru a certifica exactitatea și veridicitatea celor scrise. Din păcate, deși este menționată recent în câteva lucrări, autorii au citat

²¹ *Informațiuni*, în *Unirea*, XXVIII, nr. de propagandă 15-16, 1 dec. 1918, p. 4.

²² Alexandru Ciura, *România Mare*, în *Unirea*, XXVIII, nr. de propagandă 17, 3 dec. 1918, p. 1.

²³ Octavian Prie, *Unire necondiționată*, în *Unirea*, XXVIII, nr. de propagandă 18, 4 dec. 1918, p. 1.

²⁴ Petru Suciu, *Cât e de mare România mare?*, în *Unirea*, XXVIII, nr. de propagandă 18, 4 dec. 1918, p. 2.

²⁵ Ioan Coltor, *Adunarea de la Alba-Iulia*, în *Unirea*, XXVIII, nr. de propagandă 19-20, 7 dec. 1918, p. 1-4.

citarea și nu au urmărit sursa. Este vorba despre *Cronica pregătirii Marii Unirii de către spiritualitatea greco-catolică de la Blaj*.

Întâlnim în numărul de propagandă 22 al *Unirii, Proclamația Generalului Moșoiu*²⁶ și *Ultimatumul dat Consiliului Național Maghiar din Cluj*, două articole menite să descurajeze orice represalii ale vechiului regim împotriva românilor din teritoriile încă ocupate. În același număr al ziarului remarcăm și necrologul lui Victor Szmigelski, unul din cei cinci fondatori ai ziarului *Unirea*.

După data de 10 decembrie 1918 se observă creșterea numărului de articole legate de Coroana română: *Imnul regal român*²⁷, *Coroana Română*²⁸, *Salutul Suveranilor români*²⁹, *Regina Românilor*³⁰, *Vânătorii-regiment I al Majestății Sale Regelui Ferdinand – la Blaj*³¹. Era semnalul noii orientări politice, dorită de unii și contestată de alții.

Sub titlul *Academia Română*³² este redat mesajul acestei prestigioase instituții a neamului românesc, adresat președintelui Consiliului Dirigent de la Sibiu:

„Academia Română care reprezintă de la întemeierea ei unitatea culturală a Românilor de pretutindenea, trimite salutul ei frățesc Consiliului Dirigent și Adunării, care a proclamat unirea politică a românilor din Transilvania, Banat și țara Ungurească prin actul lor, gândul statornic al neamului nostru”.

Mesajul este semnat de Petru Poni³³, Iacob Negruzzi³⁴, Simion Mehedinți³⁵, Grigore Antipa³⁶, Dimitrie Onciul³⁷, Victor Babeș³⁸, Gheorghe

²⁶ Generalul Moșoiu, comandant al Armatei a patra române.

²⁷ Vasile Alecsandri, textul *Imnului regal român*, în *Unirea*, XXVIII, nr. de propagandă 24, 12 dec. 1918, p. 1.

²⁸ Alexandru Ciura, *Coroana Română*, în *Unirea*, XXVIII, nr. de propagandă 24, 12 dec. 1918, p. 1.

²⁹ *Salutul Suveranilor Români*, articol ce redă telegrama M. S. Regelui Ferdinand și telegrama M. S. Reginei Maria, adresate președintelui Adunării Naționale din Alba Iulia.

³⁰ A. Melin, *Regina Românilor*, în *Unirea*, XXVIII, nr. de propagandă 29, 17 dec. 1918, p. 1.

³¹ Ovidiu Hulea, *Vânătorii-Regiment I al Majestății Sale Regelui Ferdinand – la Blaj*, în *Unirea*, XXVIII, nr. de propagandă 30, 18 dec. 1918, p. 1.

³² *Academia Română*, în *Unirea*, XXVIII, nr. de propagandă 26, 14 dec. 1918, p. 2.

³³ Petru Poni, specialist în chimie-fizică și mineralogie, întemeietorul școlii românești de chimie la Iași, academician, primar al Iașului, senator liberal și ministru al cultelor și instrucțiunii în anii 1891, 1895-1896, 24 octombrie 1918-29 noiembrie 1918.

³⁴ Iacob Negruzzi, scriitor, dramaturg, critic literar, academician și președinte al Academiei Române în perioada 1910-1913 și 1923-1926, membru activ al Partidului Conservator, deputat, senator de Iași.

³⁵ Simion Mehedinți, geograf, academician, membru al mișcării legionare.

Țițeica³⁹, Ovid Densușianu⁴⁰, Ioan Bianu⁴¹, Alexandru Lapedatu⁴², Ioan Bogdan⁴³, Vasile Pârvan⁴⁴.

O știre de senzație la acel moment este publicată în articolul *Wilson*⁴⁵ prin care populația României este înștiințată despre iminenta vizită a președintelui american Woodrow Wilson⁴⁶ la București, ca semn al recunoașterii politice a Unirii de la 1 Decembrie 1918. Este ultimul articol relevant legat de Unire, publicat în ziarul *Unirea* sub forma numerelor de propagandă.

După anul 1918, redactorii renunță la titulatura de numere de propagandă, ziarul devenind național, cu apariție zilnică, primul număr al anului 1919 fiind editat la data de 2 ianuarie 1919. Caseta redacțională consemnează poziția lui Alexandru Ciura - director, Ovidiu Hulea - redactor, iar Nicolae Negruțiu - administrator. Funcția de administrator dispare din caseta redacțională începând cu numărul 4 din 7 ianuarie 1919. Observăm că numărul 56⁴⁷ al ziarului aduce o nouă modificare, Consiliul Național Român din Blaj nu mai apare ca proprietar și editor. În schimb, apare un nou post, cel de cenzor, ocupat pe rând de Aurel B. Gaja⁴⁸, Ovidiu Hulea. Sfârșitul anului 1919 îl găsește în funcția de redactor⁴⁹ al ziarului *Unirea* pe Zenovie Pâclișanu.

³⁶ Grigore Antipa, întemeietorul școlii românești de hidrobiologie și ihtiologie, academician, organizatorul Muzeului Antipa din București.

³⁷ Dimitrie Onciul, istoric, academician.

³⁸ Victor Babeș, bacteriolog și morfopatolog, academician, fondatorul școlii românești de microbiologie, descoperitorul vaccinului antirabic.

³⁹ Gheorghe Țițeica, matematician, academician.

⁴⁰ Ovid Densușianu, filolog, academician.

⁴¹ Ioan Bianu, filolog, bibliograf, academician și președinte al Academiei Române în anul 1929.

⁴² Alexandru Lapedatu, istoric, academician și președinte al Academiei Române în perioada 1935-1937, senator, ministru.

⁴³ Ioan Bogdan, lingvist, filolog, academician.

⁴⁴ Vasile Pârvan, arheolog, istoric, academician, organizatorul Școlii Române din Roma destinată perfecționării tinerilor arheologi și istorici.

⁴⁵ Octavian Prie, *Wilson*, în *Unirea*, XXVIII, nr. de propagandă 37, 28 dec. 1918, p. 1.

⁴⁶ Thomas Woodrow Wilson, al 28-lea președinte american în perioada 1913-1921, cu rol determinant în economia Primului Război Mondial, având ca prim efect dispariția Imperiului Austro-Ungar. Este cunoscut și pentru cele *14 puncte* ale teoriei *Dreptul popoarelor de a despune de ele însele*.

⁴⁷ Vezi ziarul *Unirea*, XXIX, nr. 56, 15 mart. 1919.

⁴⁸ Aurel B. Gaja, profesor la Blaj.

⁴⁹ Vezi *Unirea*, XXIX, nr. 280, 31 dec. 1919, p. 2.

Involvement of *Unirea* Newspaper from Blaj in Preparing the Act of Union from 1918
ABSTRACT

Establishment of the National Romanian Committee from Blaj imposed the necessity of drawing up an immediate propaganda plan, that focused on real time information of the Romanian population through the easiest way, media. The final decision regarded taking over of *Unirea* newspaper, ecclesiastic-political sheet and its adaptation following own needs, a fact acknowledged and assumed by the Church. As a historical source, newspaper *Unirea*, in its propaganda form, offers important information on the actions that preceded the Union, completing, next to the other documents, the whole picture of this act.

Abrevieri bibliografice

- Lascu, Știrban 1978 – Viorica Lascu, Marcel Știrban, *Consiliul Național Român din Blaj (1918-1919)*, vol. I, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1978
- Russu 2014 - Sorin Valer Russu, *Biserică, istorie și cultură în ziarul „Unirea“ de la Blaj, de la apariție la Marea Unire (1891-1918)*, Editura Mega, Cluj-Napoca, 2014

Cuvinte-cheie: Biserica Greco-Catolică, Unirea religioasă, ziar, propagandă, ierarhi

Keywords: the Greek-Catholic Church, the religious Union, newspaper, propaganda, hierarchs